

Luthersk fordybelsesdag d. 1. marts 2025 i Herning
Luthersk helliggørelse – hverken pietisme eller socialisme
2 del. Resume ved Carsten Elmelund Petersen (cep@dbi.edu)

Luthers opgør med Romerkirken var et grundlæggende opgør med lovretfærdighed og gerningsretfærdighed. Det ses også i første 600 sider af 800 sider i Luthers Galaterbrevskommentar. Vores samtid efter 2000 e.Kr. ligner ikke Luthers samtid, fordi der næppe er nogen, der mener, at man skal opfylde Guds lov for at vinde frelse og evig salighed.

Gud tilvejebringer hellighed gennem Kristus; 1) ved hans død og opstandelse (Hebr 10:10, 1 Kor 1:30), 2) i dåben (1 Kor 6:11), 3) i helliggørelsens kamp mellem dåben og døden (1 Pet 1:14-16), hvor der skal stræbes efter hellighed (1 Tess 3:12-13), 4) den fuldkomne hellighed i opstandelsen.

I *Store Katekismus* definerer Luther helliggørelsen i udlægningen af tredje trosartikel. Helligånden fremmer ved Ordet helliggørelsen, så den dagligt vokser og styrkes i den tro og de troens frugter, som Helligånden virker. Luther skriver, at helligheden er begyndt og vokser dagligt. Vores kød skal dø og blive begravet med dens urenhed, men legemet skal komme frem og opstå til en fuldkommen hellighed i det evige liv. Nu er vi nemlig kun halvvejs rene og hellige. Melanchthon forklarer den troendes ansvar i helliggørelsen i *Apologien for Confessio Augustana* XV:45-48.

En luthersk kristen må søge at leve i balance på 4 punkter.

- 1) Der er en kamp mellem Ånd og kød i det kristne menneske. Den kamp kan undervurderes eller overvurderes.
- 2) Luther sondrede mellem åndeligt og verdsligt regimente. Her er der fare for falsk åndeliggørelse eller ren verdsliggørelse.
- 3) Luther understregede livet i kald og stand i den skabte verden – med distance dels til klostertilværelsen og dels til onskaben i verden.
- 4) Kristne må leve i denne verden, men have evigheden som mål – uden at blive opslugt af dennesidigheden, eller at afsondre sig fra den skabte verden på en usund måde.

Luther sondrede mellem lovens borgerlige brug og dens åndelige brug. Melanchthon løste det problem, som Luther havde med udviklingen af lovens tredje brug (*tertius usus in renatis*). I en kristens liv skal både lov og evangelium have en varig virkning. Lov og evangelium skal være i en vekselvirkning i en kristens liv. Loven skal være vejleder til de rette handlinger, mens evangeliet skal være kraftkilde og motivation til at udføre dem.

I 1530'erne blev Luther klar over, at antinomisterne brugte hans opgør med lovretfærdigheden til at påstå, at loven ikke skal forkyndes for kristne. Luthers skrift fra 1539 *Om koncilierne og kirken* er hans klargørende svar. Helligånden giver både frygt og kærlighed til Gud. Det er det, som kaldes "et nyt, helligt liv i sjælen efter Mose første tavle". "Helligånden helliggør også efter den anden tavle, så de kristne "villigt er lydige mod forældre og herrer, lever fredeligt og ydmygt, ikke med vrede, hævngherrigt eller ondt, men tålmodigt, venligt, tjenstvilligt, broderligt, kærligt; ikke er ukyske, bryder ægteskab, er utugtige, men kyske og tugtige med hustru, barn og husstand eller uden hustru og barn. At de videre ikke stjæler, ågrer, er gerrige, snyder, men arbejder ærligt, ernærer sig redeligt, gerne låner, giver, hjælper, hvor de kan, ikke lyver, bedrager, bagtaler, men er venlige, sandfærdige, trofaste og bestandige, og hvad der ellers bliver krævet i Guds ti bud".